

Dr. Zerrin Işık Tüfekçi

YİRMİ YAŞ DIŞIM ÇIKAMIYOR, NE YAPMALIYIM?

Şehrin en saygın diş hekimlerinden Zerrin Tüfekçi, bu ay 7'den 77'ye herkesi ilgilendiren bir makale ile karşınızda. 20'lik dişler hakkında merak edilenleri yazan Tüfekçi'nin makalesini mutlaka okuyun.

Yirmi yaş dişi hangisidir?

Son yıllarda bazı dişlerin süremediğine ve gömülü kaldığına şahit olmaktadır. Bunlardan en sık görülenleri yirmi yaş dişleridir. Sağlıklı ve tüm dişleri sürmüş olan bir insanın ağızda alt ve üst çene de olmak üzere toplam 32 tane diş vardır. Bunlardan sağ ve solun en sonundaki 3 tanesi azı dişidir ve azı dişlerinin en sonundaki dişler 20 yaş dişleridir. Bu dişlerin sürmesi için en uygun yaş 18-30 yaş arasıdır. Bazen daha erken bazen de daha geç sürmesi mümkündür.

20 yaş dişlerinin gömülü kalmasındaki en büyük sebep, dişlerin çenelerdeki yer darlığı sebebiyle ağız kavisindeki yerlerini alamamalarıdır. Bazen yeterli yer olsa da sürme sırasında pozisyonu doğru olmadığı için ya da kemik yoğunluğu fazla olduğu için gömülü ya da yarı gömülü kalma durumu görülmektedir.

Yirmi yaş dişi hemen çekilmeli midir?

Ağızda sürmesi tam olarak gerçekleşmiş ve rahatça temizlenebilen, yer darlığı oluşturmayan ve ağızdaki diğer dişlerin temizlenmesine engel olmayan yirmi yaş dişlerinin çekilmesine

lüzum yoktur. Son yıllardaki kök hücre çalışmaları bu dişlerin, ileride bizlere kök hücre çalışmaları için rezerv oluşturabileceğine ilişkin ipuçları vermektedir.

Bunun yanısıra ağızda tam olarak çıkmamış ya da gömülü kalmışsa derin çürük nedeniyle kanal tedavisi ihtiyacı var ve bir sebeple de yapılamıyorsa, diş ipi ile temizlenemiyor ve rahat fırçalama yapılamıyorsa, yanak ya da dil ısırmasına sebep oluyorsa, yirmi yaş dişlerinin çekilmesi yerinde olacaktır.

Yirmi yaş dişleri, gerektiği halde çekilmezse ne olur?

Yirmi yaş dişleri tam olarak çıkamadığı ya da yarı gömülü olarak tabir edilen bir kısmının çıktığı durumlarda ağızda uzun süre kalırsa, dişetinin altında gıda birikmesine sebep olur. Bu durum, rahatça temizlenemeyen bu bölgede ağız kokusuna ve bir kısmı çıkmış olan yirmi yaş dişin kolaylıkla çürümmesine sebep olur.

Bazen pozisyonu nedeniyle düzgün çıkmayan yirmi yaş dişi, bir öndeki dişe yaslanabilir ve zarar verebilir. Etrafında kist oluşabilir. Bu kist enfekte olabilir. Kemikte enfeksiyon komşu dişe zarar verdiği için her iki dişin de çekimine neden olabilir.

Gömülü dişler, bazen sessizce yıllarca durabildikleri gibi bazen de yüzde şişliğe ve ağzın kilitleyip zor açılmasına neden olabilir. Şiddetli ağrılara ve kulağa vuran, başa vuran/yansıyan ağrılara neden olabilir. Sürmeye çalışan yirmi yaş dişi, yandaki dişlere baskı yaparak ön bölgedeki dişlerde çapraşıklığa ya da var olan çapraşıklığın artmasına sebep olabilir.

Gömülü diş alınmadan öndeki dişle-

re kaplama ya da köprü yapılacaksa, kaplamaların yapılmasından sonra oluşabilecek bir enfeksiyon nedeniyle yirmi yaş dişin çekilmesi gerektiğinde, kaplama ve protezlerin uyumunda sorun yaşanmasına sebep olacaktır. Özellikle hiç dişi kalmamış kişilerde, dişin sürmesine engel kalmadığında bu dişler hareket edip yukarı doğru çıkabilmektedir. İşte, yaşlılarda "peynir dişi", "100 yaş dişi" denilen ve genelde gömülü kalan dişlerin sürmesiyle protezin altında vuruk ve ağrılara sebep olabileceğinden bu dişlerin protezden önce kontrol edilip gerekiyorsa alınması uygun olabilir.

Gömülü ya da yarı gömülü dişlerin etrafında kistler oluşabilir. Kistler çok büyüdüğünde çenelerde kendiliğinden kırıklar oluşabilir. Kistlere bağımlı ya da tamamen bağımsız tümörler görülebilir. Gömülü dişlerin etrafındaki oluşumlar ve yapılar, diş hekimleri tarafından çok dikkatlice incelenmelidir. Eğer yirmi yaş dişinin üzerindeki dişeti birkaç ayda bir kabarıyor ve tekrarlayan diş ve dişeti iltihabına sebep oluyorsa, çekilmesi daha uygun olacaktır.

Bütün yirmi yaş dişleri çekilmeli mi?

Halk arasında yirmi yaş dişlerinin gereksiz olduğu ve çıkar çıkmaz çürüdüklerine ilişkin yanlış bir inanç vardır. Eğer dişler düzgün çıkmış, fırçalamayla iyi temizlenebiliyor, diş dizisini bozmuyorsa, korunmaları uygun olur. Yirmi yaş dişlerinden biri çekilmişse, genelde karşıt çenedeki de eksik bölgeye doğru uzama eğilimi gösterecektir. Böylece, yandaki dişe pozisyonu bozulup ara yüz çürüklerine neden olabilecektir. Bu durumda çürük olmasa bile karşıt çenedeki dişin çekilmesi düşünülebilir.

